

Rapport 5430

DOUMA, RAALTE

J.Q. Hessing en B. Jansen

Douma, Raalte, gemeente Raalte

Een bureauonderzoek

J.Q. Hessing
B. Jansen

Colofon

ADC Rapport 5430

Douma, Raalte, gemeente Raalte
Een bureauonderzoek

Auteurs: J.Q. Hessing en B. Jansen

In opdracht van: Haskoning DHV Nederland B.V.

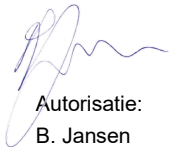
© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 1 juni 2022

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status onderzoek: definitief

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:
B. Jansen

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel. 033-299 81 81
E-mail info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding en administratieve gegevens	6
2 Bureauonderzoek	8
2.1 Doelstelling en vraagstelling	8
2.2 Methodiek	8
2.3 Resultaten	8
2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie	12
3 Aanbeveling	14
Literatuur	15
Geraadpleegde websites	15
Lijst van afbeeldingen en tabellen	15

Samenvatting

In opdracht van Haskoning DHV Nederland B.V. heeft ADC ArcheoProjecten in maart 2021 een bureauonderzoek uitgevoerd naar de (mogelijke) aanwezigheid van archeologische waarden op de locatie Douma te Raalte. De aanleiding voor het onderzoek is dat de bedrijfslocatie mogelijk ontwikkeld gaat worden ten behoeve van woningbouw.

Op basis van het bureauonderzoek wordt in de ondergrond van het plangebied dekzand verwacht op circa 60- 200 cm –mv. Het dekzand uit zich als een rug in het landschap. De hogere dekzandruggen zijn vaak in gebruik geweest als, begraafplaats, woonplaats en/of akkerland. Daarom kunnen op en in de top van het dekzand archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum t/m Middeleeuwen worden verwacht. Rondom het plangebied zijn archeologische onderzoeken uitgevoerd, waar archeologische resten uit de Prehistorie t/m Middeleeuwen zijn aangetroffen.

Vanaf de Middeleeuwen is op het dekzand een plaggendek opgeworpen. In en op het plaggendek kunnen archeologische resten vanaf de Middeleeuwen t/m de Nieuwe tijd worden verwacht. Vanaf de 20^e eeuw is er plaatselijk bebouwing aanwezig in het plangebied. Doordat mogelijke archeologische resten zich niet diep onder het maaiveld bevinden, is het mogelijk dat de archeologische resten plaatselijk zijn verstoord.

ADC ArcheoProjecten adviseert om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een verkennend booronderzoek. Het doel van dit onderzoek is de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting aan te vullen en te toetsen.

Geadviseerd wordt om circa 13 verkennende boringen uit te voeren in het plangebied, in een boorgrid van 40 X 40. Tijdens de verkennende boringen zal om de bestaande bebouwing heen worden geboord.

De exacte invulling van de werkzaamheden dient te worden vastgelegd in een Plan van Aanpak (PvA).

Wij wijzen erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Afkorting	Tijd in jaren
Nieuwe tijd:	NT	1500 - heden
Middeleeuwen:	XME	450 – 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen	LME	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	VME	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	ROM	12 voor Chr. – 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	ROML	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	ROMM	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	ROMV	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	IJZ	800 – 12 voor Chr.
Late IJzertijd	IJZL	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	IJZM	500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	IJZV	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	BRONS	2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	BRONSL	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	BRONSM	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	BRONSV	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	NEO	5300 – 2000 voor Chr.
Laat-Neolithicum	NEOL	2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	NEOM	4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	NEOV	5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	MESO	8800 – 4900 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	MESOL	6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	MESOM	7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	MESOV	8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	PALEO	tot 8800 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	PALEOL	35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	PALEOM	300.000 – 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum	PALEOV	tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding en administratieve gegevens

In opdracht van Haskoning DHV Nederland B.V. heeft ADC ArcheoProjecten in maart 2021 een bureauonderzoek uitgevoerd naar de (mogelijke) aanwezigheid van archeologische waarden op de locatie Douma te Raalte (afb. 1 en 2). De aanleiding voor het onderzoek is dat de bedrijfslocatie mogelijk ontwikkeld gaat worden ten behoeve van woningbouw.

Sinds 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden en is de Monumentenwet 1988 komen te vervallen. De bepalingen van een deel van de Monumentenwet zijn opgenomen in de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de toekomstige Omgevingswet. Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is. Op grond van de Erfgoedwet moeten archeologische (verwachtings)waarden gewaarborgd zijn in het bestemmingsplan. In het vigerende bestemmingsplan Raalte Kern, dat op 28 januari 2010 door de gemeente Raalte is vastgesteld, heeft het plangebied de dubbelstemming Archeologische verwachtingswaarde.¹ Volgens de hierin opgenomen bestemmingsregels mag er niet worden gebouwd behalve; bouwprojecten met een grondbeslag van niet meer dan 100 m² en bouwprojecten waarvoor een reguliere bouwvergunning is verleend en waarbij een rapport is overlegd waarin de archeologische waarde van het terrein in voldoende mate is vastgesteld.

Omdat de archeologische vrijstellingsgrenzen worden overschreden dient de initiatiefnemer in het kader van de omgevingsvergunning rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1).² Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Raalte heeft voor zover bekend geen aanvullende uitvoeringskaders vastgesteld voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek, noch zijn deze voor dit project afzonderlijk opgesteld. Voor dit onderzoek zijn daarom enkel de protocollen van de vigerende KNA gevolgd.

¹ <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/>

² SIKB 2018.

De volgende administratieve gegevens zijn van toepassing:

opdrachtgever:	Haskoning DHV Nederland B.V. Dhr. N. Voogsgeerd Koggelaan 21, Zwolle Tel.: +31 88 348 20 15 E-mail: nick.voogsgeerd@rhdhv.com
fase(n) AMZ-cyclus:	bureauonderzoek
aanleiding:	woningbouw
locatie:	Kanaalstraat Oostzijde 13, 81022 GG
plaats:	Raalte
gemeente:	Raalte
provincie:	Overijssel
kadastrale gegevens:	gemeente Raalte sectie E nummer 3407, 3534, 4816
kaartblad:	27F (1:25.000)
oppervlakte plangebied:	2,2 ha
coördinaten:	215883 / 489350 216016 / 489271 215959 / 489113 215877 / 489198
bevoegde overheid met contactgegevens:	0572-347799 info@raalte.nl Postbus 140 8100 AC Raalte
deskundige namens de bevoegde overheid met contactgegevens:	Mevr. O Satijn 06-29325570 osatijn@oversticht.nl
goedkeuring rapport door bevoegde overheid:	ja
Archis-zaaknummer:	5005795100
ADC-projectcode:	4230169
auteur:	J.Q. Hessing, B. Jansen
autorisatie:	B. Jansen
periode van uitvoering:	Maart 2021
beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort

2 Bureauonderzoek

2.1 Doelstelling en vraagstelling

Het bureauonderzoek vormt de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van bureauonderzoek is het aan de hand van schriftelijke bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- *Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?*
- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

2.2 Methodiek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Tijdens het bureauonderzoek worden diverse bronnen geraadpleegd, wat leidt tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als de conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of archeologische waarden in het plangebied worden verwacht. Als dit het geval is, zal zo mogelijk de aard, de omvang, de diepteligging en de datering van deze waarden worden beschreven. Indien relevant zal de omvang worden weergegeven op een kaart.

2.3 Resultaten

Afbakening plan- en onderzoeksgebied, beschrijving huidig gebruik en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

Het plangebied is gelegen aan de noordoostkant van Raalte. Het plangebied wordt aan de noordkant begrensd door een treinspoor. Aan de oostkant is begrensd door een grasland. Met aan de zuidkant een begrenzing van bebouwing wat gedeeltelijk doorloopt aan de westkant van het plangebied. Het overige deel aan de westkant wordt begrensd door de straat Kanaalstraat oostzijde. Het plangebied is momenteel in gebruik als industrieterrein. Het industrieterrein bestaat uit vier grote panden. Op de locatie van de panden kan de ondergrond gedeeltelijk verstoord zijn door de fundering die is aangebracht. Onder de verharde stukken kan het bodemprofiel intact zijn.

Van het plangebied zelf zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen een straal van circa 500 m rondom het plangebied. De begrenzing van deze zone is gebaseerd op het gegeven dat hierbinnen sprake is van voldoende informatie om een uitspraak te doen over de archeologische verwachting die representatief is voor het plangebied.

Het plangebied betreft momenteel een bedrijfslocatie die mogelijk ontwikkeld gaat worden ten behoeve van woningbouw.

De consequentie van de voorgenomen ontwikkeling kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2.3.1 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Bron	Informatie
Geologische kaart van Nederland 1:50.000 ³	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden
Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 (landsdekkende, digitale versie) ⁴	Dekzandrug (B53), Dekzandwelingen (L51)
Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (landsdekkende, digitale versie) ⁵	Bebouwd gebied
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3) ⁶	6.7-6.8 +NAP

Geologie, geomorfologie en bodem

Tijdens het Weichselien (100.000-9.000 v. Chr.). Het landijs bereikte ons land niet maar er heerste wel een zeer koud toendraklimaat en de ondergrond was permanent bevroren, de zogenaamde permafrost. In de laatste fase van deze periode (30.000 – 9000 v. Chr.)⁷ zijn de dekzanden afgezet. Deze afzettingen dekken alle oudere rivier- en smeltwaterafzettingen af met een dikke laag zand. Naar gelang de fase van afzetting wordt er onderscheid gemaakt in Oude en Jonge dekzanden. De Oude dekzanden zijn afgezet in het pleniglaciaal (circa 12.000 tot 30.000 v. Chr.). Door de afwisseling van wind en water is een pakket nat-eolisch zand afgezet. De oude dekzanden zijn horizontaal gelaagd en bevatten dunne leemlaagjes. De afzetting kende slechts een licht reliëf. Met name de dekzandvlakte ten oosten van Raalte aan de voet van de Sallandse heuvelrug is een voorbeeld van dit oud-dekzandlandschap. De grote vlakte tussen Raalte, Pleegste, Heeten, Okkenbroek, Espelo, Haarle en de Luttenberg bestaat uit het oude-dekzandlandschap. Het middengedeelte van dit gebied is zeer vlak en het zand bestaat uit een opeenstapeling van dunne laagjes lemig en niet-lemig zeer fijn zand.

Als gevolg van verstuiving is over dit relatief vlakke landschap een pakket Jong dekzand afgezet. Het Jonge dekzand mist lemige laagjes en is afgezet in de latere periode van het Weichselien. Het Jonge dekzand vormde kenmerkende ruggen en koppen, die goed geschikt waren voor akkerbouw. Vaak waren de dekzandruggen als vanaf de prehistorie door mensen in gebruik. De lager gelegen delen zijn veel minder intensief gebruikt en werden vaak pas in de vollen of late middeleeuwen en nieuwe tijd bewoond. In het oosten van deze vlakte op de lijn van Okkebroek, Heeten en Raalte ligt een reeks hoge dekzandruggen waaronder de dekzandruggen van De Zegge en die van Hordelman en Heeten. Deze ruggen hebben een kern van oud dekzand en zijn later opgehoogd met Jong dekzand. Ze vormen de overgang van het oude dekzandlandschap in het oosten naar het jonge-dekzandlandschap in het westen.

Het plangebied ligt op de noordelijke flank van de dekzandrug. Een gedeelte van het plangebied ligt in de overgang naar een dekzandwelling (afb. 3). De hoge dekzandrug heeft een oost-west oriëntatie. Op de rug is het dorp Raalte ontstaan, maar vanaf de prehistorie was deze rug ook al intensief bewoond.⁸

Het plangebied is op de bodemkaart niet gekarteerd, omdat het een bebouwd gebied is (afb. 4). Het gaat hier om een hoge dekzandrug, waarop vanaf de Late Middeleeuwen een plaggendek werd opgeworpen. Daarom kan worden aangenomen dat in het plangebied zwarte enkeergrond aanwezig is, evenals op de rest van deze dekzandrug.

Dinoloket

Rondom het plangebied zijn verschillende boringen bekend bij het dinoloket. Boring B27F0043 is op enkele meters ten zuiden gelegen van het plangebied. Vanaf het maaiveld tot 50 cm -mv is niet benoemd. Vervolgens wordt het opgevolgd door fijn zand, dat doorloopt tot in ieder geval 440 cm -mv. Ten noordwesten van het plangebied zijn ook boringen aanwezig. In boring B27F0059 is de eerste 80 cm van het boorprofiel niet benoemd. Dit wordt opgevolgd fijn zand dat doorloopt tot 610

³ Bosch & Kok 1994.

⁴ Alterra 2008.

⁵ Alterra 2014.

⁶ ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer.

⁷ Van Huissteden et al. 2001

⁸ Mittendorff, 2017.

cm -mv. Boring B27F0017 is ook ten noordwesten op enkele tientallen meters van het plangebied gelegen. In het boorprofiel wordt de eerste 90 cm niet benoemd. Dit wordt vervolgens opgevolgd door een fijn zandpakket dat doorloopt tot 700 cm -mv. Tot slot is ten noorden op tientallen meters van het plangebied boring B27F0031 gelegen. Tot 190 cm -mv is in het boorprofiel de lithologie niet benoemd. Vanaf 190 cm -m is een zandpakket aanwezig met een fijne mediaanklasse. Dit pakket is aanwezig tot 340 cm -mv. De zandpakketten die in de boringen zijn aangetroffen kunnen gerekend worden tot de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden.⁹

2.3.2 Beschrijving van bekende archeologische waarden

In het onderzoeksgebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld (zie afbeelding 5):

Archis 3 zaakidentificatie	Omschrijving	Datering ¹⁰	Opmerking
3121742100	Oven, kuilen en waterputten aangetroffen	BR-NT	
3194610100	Slak, keramiek, glas, bot en leisteen	LME-NT	Aangetroffen tijdens het booronderzoek.
2818674100	Keramiek	LME	Aangetroffen naast een bouwput

Vondstmelding	Omschrijving	Datering ¹¹	Opmerking
1079352	Kogelpot	LMEB	Aangetroffen bij onderzoeksmelding 400689
1125985	Aardewerk	LME-NT	Aangetroffen bij onderzoeksmelding 62476
1099995	IJzer, keramiek en houtskool	BRON-ROM	Aangetroffen bij onderzoeksmelding 59563
1081526	Slijpsteen, bot, metaal, houtskool en vuursteen	PAL-NT	Aangetroffen bij onderzoeksmelding 16754

Archis 3 zaakidentificatie	Soort onderzoek	Resultaat	Advies
4555857100	Opgraving	Geen sporen aangetroffen	Plangebied vrijgegeven
2450455100	Bureauonderzoek	-	-
4035569100	Bureauonderzoek		Archeologische begeleiding
2450455100	Bureauonderzoek	-	-
2043113100	Booronderzoek	-	-
2454643100	Proefsleuven	Sporen aangetroffen, maar ernstig verstoord	Niet behoudenswaardig
2450455100	Bureauonderzoek	-	-
2427581100	Bureauonderzoek en karterend booronderzoek	Deels verstoord en deels intact	Deels vrijgegeven en proefsleuven
2071383100	Booronderzoek	-	-
2104560100	Proefsleuvenonderzoek	-	-
2115358100	Opgraving	Vermoedelijk huisplattegronden	Bij toekomstig grondverzet moet er rekening gehouden worden met de aanwezigheid van archeologische waarden
2450422100	Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek	Deels intacte bodemopbouw	Proefsleuvenonderzoek
4012215100	Proefsleuvenonderzoek	-	-
2080196100	Booronderzoek	Aardewerk aangetroffen	-

⁹ Dinoloket.nl

¹⁰ Voor een verklaring van de afkortingen, zie tabel 1.

¹¹ Voor een verklaring van de afkortingen, zie tabel 1.

Archis 3 zaakidentificatie	Soort onderzoek	Resultaat	Advies
4624188100	Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek	Daluitspoelingsafzettingen	Deels vrijgegeven en deels begeleiding
2197144100	Bureauonderzoek en karterend booronderzoek	-	-
4564483100	Bureauonderzoek	Binnen de verstoringsdiepte wordt de top van het dekzand verwacht	Planaanpassing, wanneer niet mogelijk; wordt een verkennend booronderzoek geadviseerd.
4544702100	Bureauonderzoek	Archeologische verwachting laag	Plangebied vrijgegeven
2448617100	Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek	Deels intacte dekzandruggen	Karterend booronderzoek

In ARCHIS zijn voor het onderzoeksgebied geen AMK-terreinen, waarnemingen en relevante gebouwde monumenten geregistreerd.

Op de gemeentelijke verwachtings- en beleidsadvieskaart ligt het plangebied binnen een zone met een hoge archeologische verwachting en in het meest zuidelijke deel heeft het een middelhoge verwachting (afb. 6).¹² Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van hoge- en lage dekzandruggen waar vuursteenvindplaatsen op zijn aangetroffen.

2.3.3 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Blaeu	1652	Het dorp Raelte wordt weergegeven
Hottinger Atlas ¹³	1787	Het plangebied is in gebruik als bouwland
Kadastrale minuut ¹⁴	1811-1832	Idem
Topografische kaart (afb. 7) ¹⁵	1820	Plangebied is leeg. Het toponiem 'Kleine kamp' staat vermeld.
Topografische kaart (afb.8)	1850	Het toponiem 'Raalter Enk' staat vermeld in het plangebied. Door het plangebied lopen wegen en een kanaal. Waarschijnlijk hebben deze buiten het plangebied gelegen. Dit heeft hoogst waarschijnlijk te maken met de afwijking bij het georefereren
Bonnekaart ¹⁶	1888	idem
Bonnekaart (afb. 9)	1891	Het plangebied is in gebruik als bouwland.
Bonnekaart	1918	Idem
Topografische kaart (afb. 10)	1934	Voor het eerst bebouwing in het plangebied en zijn er percelen zichtbaar.
Topografische kaart	1956	Bebouwing breidt zich uit.
Topografische kaart	1966	De oude bebouwing is weg en er is nieuwe bebouwing aanwezig.
Topografische kaart	1986	De bebouwing is uitgebreid
Topografische kaart (afb. 11)	1997	Een gebouw verbouwd.
Topografische kaart	2019	Situatie niet veranderd

Historische situatie

De eerste bewoningssporen in de omgeving in Raalte zijn terug te voeren naar Mesolithicum-Neolithicum. Verschillende vondsten, sporen en mogelijke kortstondige kampementen zijn

¹² Archeologische verwachtingskaart gemeente Raalte

¹³ Versfelt 2003.

¹⁴ beeldbank.cultureelerfgoed.nl

¹⁵ Topotijdreis.nl

¹⁶ Topotijdreis.nl

aangetroffen op het daar gelegen dekzand. Grote dekzandruggen zoals de Raalter Enk zijn gedurende langere tijd bewoond geweest in de Late Bronstijd – Vroege IJzertijd. In de Midden- Late IJzertijd verplaatste de bewoning naar de rand van de dekzandruggen. Op basis van waarnemingen is de Raalter Enk vermoedelijk ook gedurende de Romeinse tijd bewoond geweest. Na de Romeinse tijd nemen de aanwijzing voor bewoning in het gebied flink af. Vanaf de 10^e eeuw breidden de boerderijen zich uit.¹⁷

Over de oorsprong van de naam Raalte bestaat geen duidelijkheid. De naam Raalte was van oorsprong de naam van een bosgebied wat op de (Raalter) Enk groeide. In dit bosgebied was een vergaderplaats aanwezig met een aantal boerderijen. Binnen dit buurtschap werd een kerk gesticht (vermoedelijk in de 11^e of 12^e eeuw). In de Late Middeleeuwen groeide Raalte uit tot een kerkdorp.¹⁸ De oudste vermelding van Raalte dateert waarschijnlijk uit het begin van de 12^e eeuw.¹⁹ Raalte was een klein dorp en in 1474 15 huizen, waarvan zeven bewoond werden door paupers (armen)²⁰. In het gebied concentreerde het landbouw zich op de hoger gelegen delen. De veeteelt vond plaats op de lagere gebieden .

Het plangebied is gelegen op een hoger gelegen gebied, beter bekend als de 'Raalter Enk' (afb. 8). Enken zijn open akkercomplexen op zandgronden. In de loop van de afgelopen eeuwen zijn de akkercomplexen opgehoogd door het gebruik van plaggenmest: mest die was vermeng met heide- of grasplaggen, zand of bosstrooisel. De plaggen en de mest zorgden voor een geleidelijke ophoging van de landbouwgronden.²¹ De trefkans op archeologische resten op een enk zijn vrij goed. Veel van de voorgaande perioden blijft bewaard door de constante ophoging van de enk. Op de Raalter Enk, waar het plangebied op gelegen is, hebben zich vanaf de jaren 30 bouwactiviteiten plaatsgevonden, waardoor de bodem mogelijk is verstoord.

2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie

De eerste, voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *“Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?”* kan als volgt worden beantwoord:

In het plangebied wordt het dekzand verwacht op 50- 190 cm –mv.²² Het dekzand uit zich als een rug in het landschap. De hogere dekzandruggen zijn vaak in gebruik geweest als, begraafplaats, woonplaats en/of akkerland. Daarom kunnen op en in de top van het dekzand archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum t/m Middeleeuwen worden verwacht. Rondom het plangebied zijn archeologische onderzoeken uitgevoerd, waar archeologische resten uit de Prehistorie t/m Middeleeuwen zijn aangetroffen.

Vanaf de Middeleeuwen is op het dekzand een plaggendek opgeworpen. In en op het plaggendek kunnen archeologische resten vanaf de Middeleeuwen t/m de Nieuwe tijd worden verwacht. Vanaf de 20^e eeuw is er plaatselijk bebouwing aanwezig in het plangebied. Doordat mogelijke archeologische resten zich niet diep onder het maaiveld bevinden, is het mogelijk dat de archeologische resten plaatselijk zijn verstoord.

¹⁷ Holl, 2018

¹⁸ Holl, 2018.

¹⁹ Thielen 1981.

²⁰ Hannink, 1978.

²¹ <https://www.leestekensvanhetlandschap.nl/enk>

²² Dinoloket.nl

Voor de gespecificeerde verwachting gelden de volgende karakteristieken:

Karakteristiek	Omschrijving
datering:	PALEOL-NT
complextype(n):	Nederzettingssporen, grafveld
omvang:	Onbekend
landschappelijke en/of geologische context:	Dekzandrug.
diepteligging:	60-200 cm -mv
locatie:	Hele plangebied
soort vindplaats:	Vindplaats met zowel grondsporen als een vondststrooiing en een archeologische laag
uiterlijke kenmerken:	De archeologische resten manifesteren zich in een archeologische laag. Een laag bestaande uit kleine archeologische fragmenten en het oorspronkelijke sediment. De archeologische indicatoren zijn bewerkt vuursteen, ijzerslakken, aardewerk- houtskool,- en botfragmenten. Archeologische resten uit de Middeleeuwen – Nieuwe tijd kunnen zich uiten in het plaggendek.
conservering:	Vanwege de aanwezigheid van een plaggendek is de conservering voor mogelijke archeologische resten goed. Op de locatie van de huidige bebouwing kunnen de archeologische resten verstoord zijn.
wordt het archeologisch relevante niveau bedreigd door de voorgenomen werkzaamheden:	ja

De beantwoording van de tweede onderzoeksvraag "*Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*" is als volgt:

Nee, het plangebied is niet voldoende onderzocht en daarom wordt er een vervolgonderzoek geadviseerd in de vorm van een verkennend booronderzoek. Het advies is om circa 13 verkennende boringen uit te voeren met tot doel de bodemopbouw en de mate van intactheid ervan nader vast te stellen. De archeologische resten worden in de top van de C-horizont van het dekzand verwacht. Eventuele archeologische sporen kunnen zich nog onder de top van het dekzand bevinden. Daarom dienen de boringen tot 50 cm in de C-horizont te worden gezet. basis hiervan kan er een gericht advies worden gegeven voor de vervolgstappen van het onderzoek.

3 Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een verkennend booronderzoek. Het doel van dit onderzoek is de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting aan te vullen en te toetsen.

Geadviseerd wordt om circa 13 verkennende boringen uit te voeren in het plangebied, in een boorgrid van 40 X 40. Tijdens de verkennende boringen zal om de bestaande bebouwing heen worden geboord.

De exacte invulling van de werkzaamheden dient te worden vastgelegd in een Plan van Aanpak (PvA).

Wij wijzen erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Literatuur

- Alterra**, 2008: *Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000; Landsdekkend digitaal bestand*.
- Alterra**, 2014: *Bodemkaart van Nederland 1:50.000; Landsdekkend digitaal bestand*.
- Bakker, H. de, J. Schelling, D.J. Brus & C. van Wallenburg**, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland : de hogere niveaus*. Wageningen.
- Bosch, J.H.A., Kok, H.**, 1994: Toelichtingen bij de Geologische Kaart van Nederland 1:50.000. Blad Gorinchem (Gorkum) West (38W). Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Hannink, H.**, 1978: *Raalte rond de oude Plaskerk, schets van een dorphistorie*. Zwolle.
- Holl, J.**, 2018: *Archeologisch onderzoek Brugstraat2/Deventerstraat 5 & 5a te Raalte*. Zwolle (Econsultancy rapport 7608.001).
- Kadaster**, 1832: *Kadastrale kaart 1811-1832; minuutplan Raalte, Overijssel, sectie E, blad 02 (MIN04043E02)*
- Mittendorff, E.S.**, 2017: *Bureauonderzoek nieuwbouw stallingsruimte, Enkstraat 27, Raalte*. Deventer (Interne Rapportages Archeologie Deventer, nummer 101).
- SIKB**, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA)*. Gouda.
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen & M. Verbruggen**, 2012: *Leidraad inventariserend veldonderzoek*. Gouda (SIKB uitgave, geactualiseerde versie).
- Thielen, Th.A.M.**, 1981: *Geschiedenis van Raalte als kerspel, statie en parochie van het H. kruis. Zutphen*.
- Van Huissteden, J., Gibbard, P. L., and Briant, R. M.**, 2001: Periglacial fluvial systems in Northwest Europe during Marine Isotope Stages 4 and 3, *Quaternary Int.*, 79, 75–88.
- Versfelt, H.J.**, 2003: *De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland 1773-1794*. Groningen.

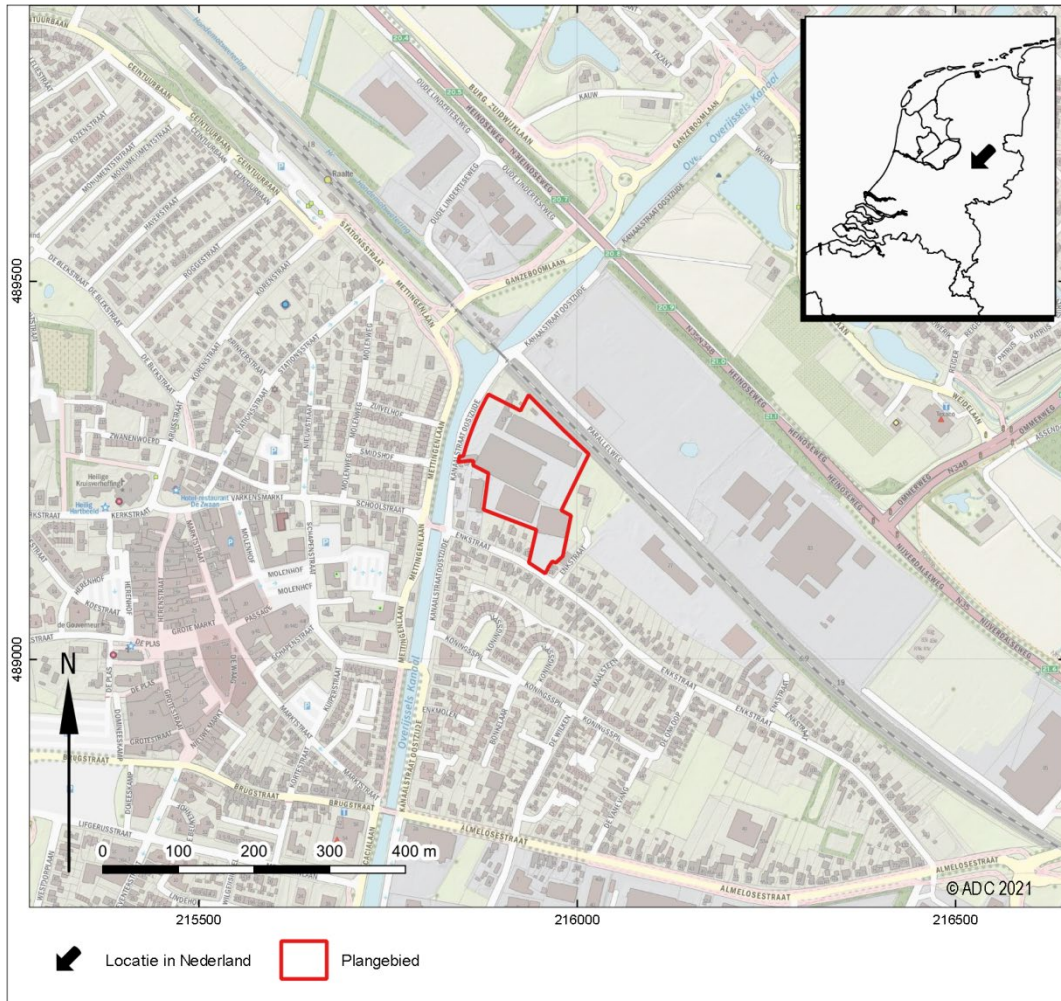
Geraadpleegde websites

<http://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>
<http://beeldbank.cultureelergoed.nl>
<https://archis.cultureelergoed.nl/>
<https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens>
<https://www.kadaster.nl/>
<https://www.ruimtelijkeplannen.nl>
<https://www.topotijdreis.nl>
<https://www.leestekensvanhetlandschap.nl/enk>

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1 Locatie van het plangebied
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied
Afb. 3 Locatie van het plangebied op de geomorfologische kaart
Afb. 4 Locatie van het plangebied op de bodem kaart
Afb. 5 ARCHIS-meldingen
Afb. 6 Beleidskaart gemeente Raalte
Afb. 7 Globale ligging van het plangebied op de topografische kaart uit 1820
Afb. 8 Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1850
Afb. 9 Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1891
Afb. 10 Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1934
Afb. 11 Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1997

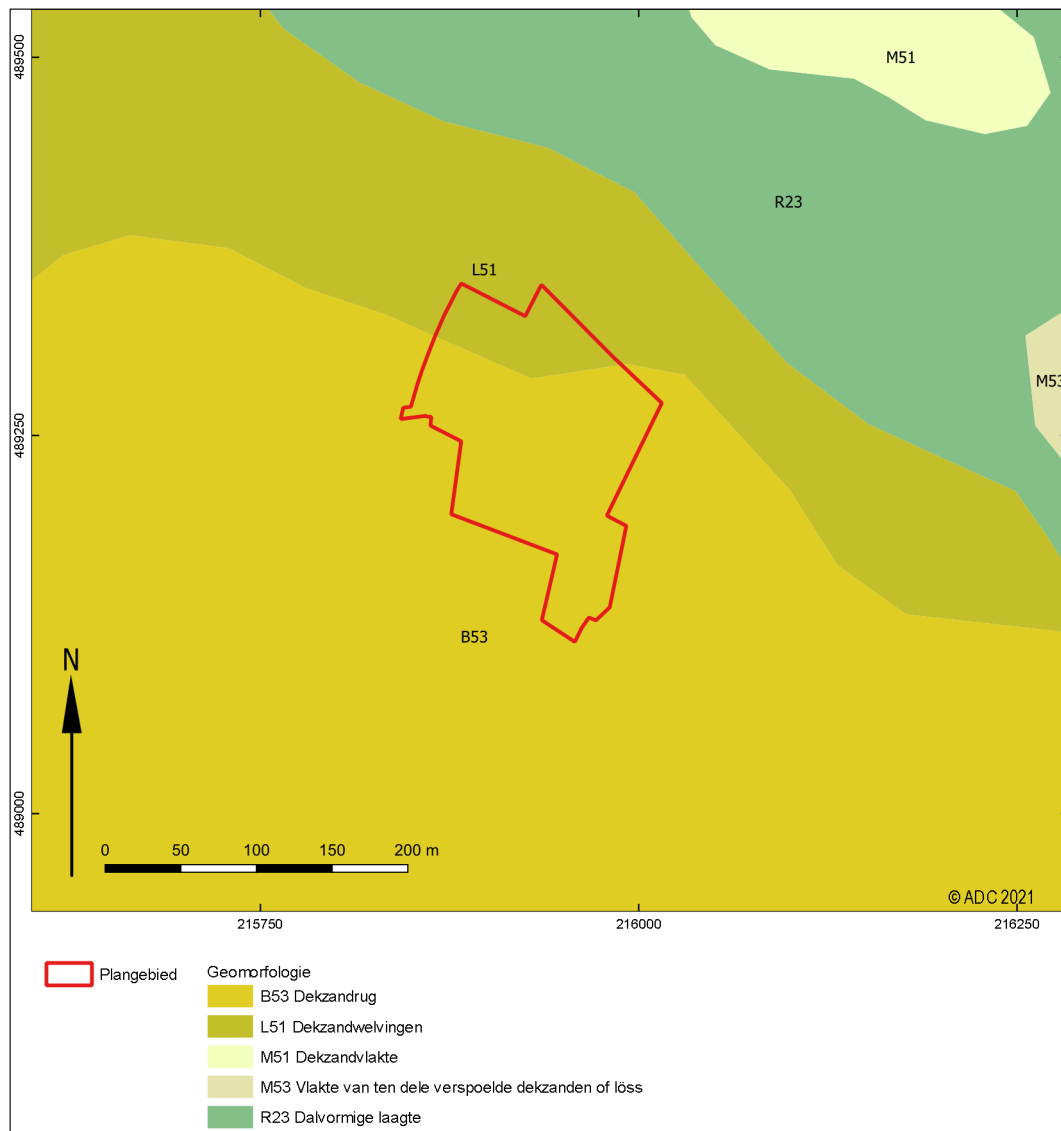
Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

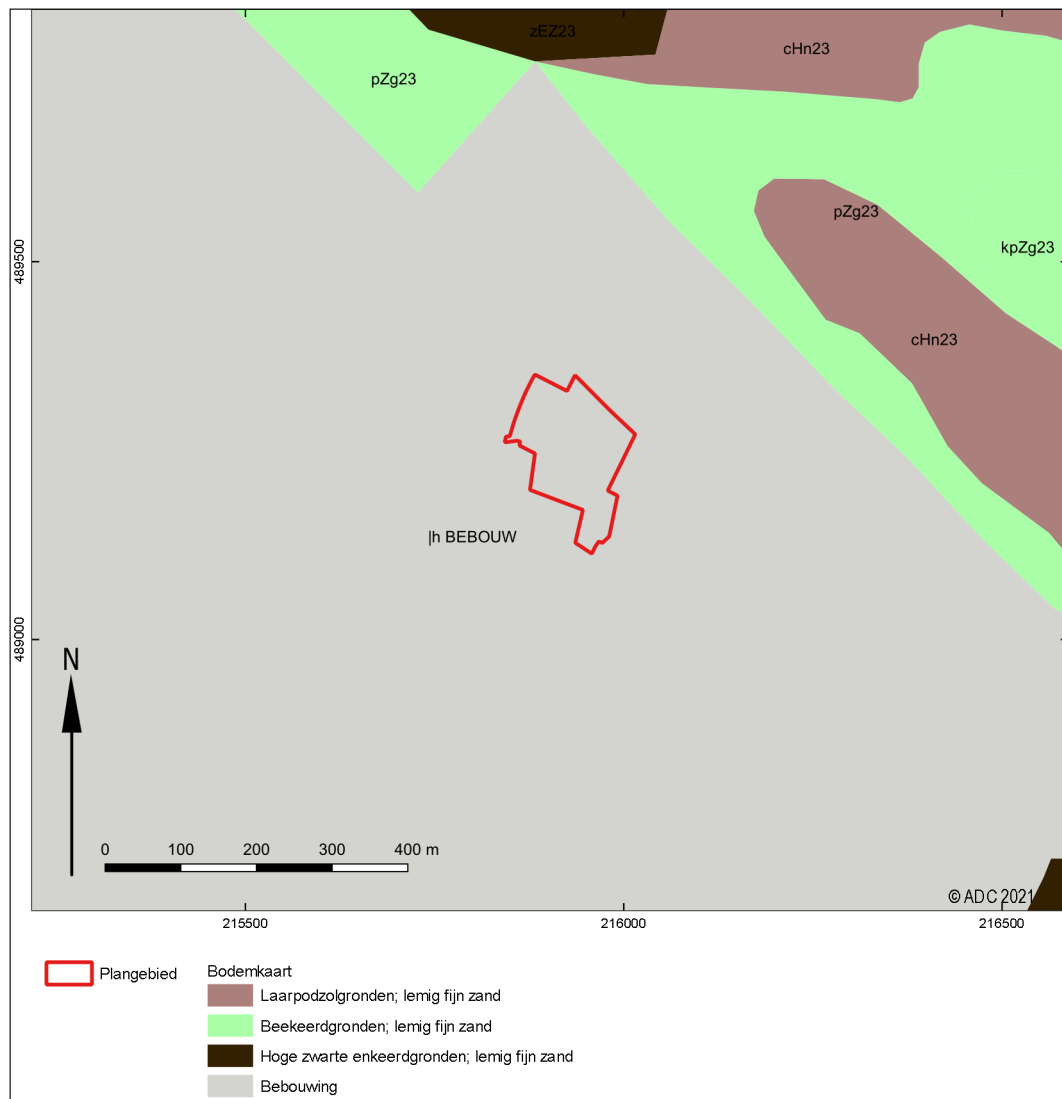
Afb. 1 Locatie van het plangebied

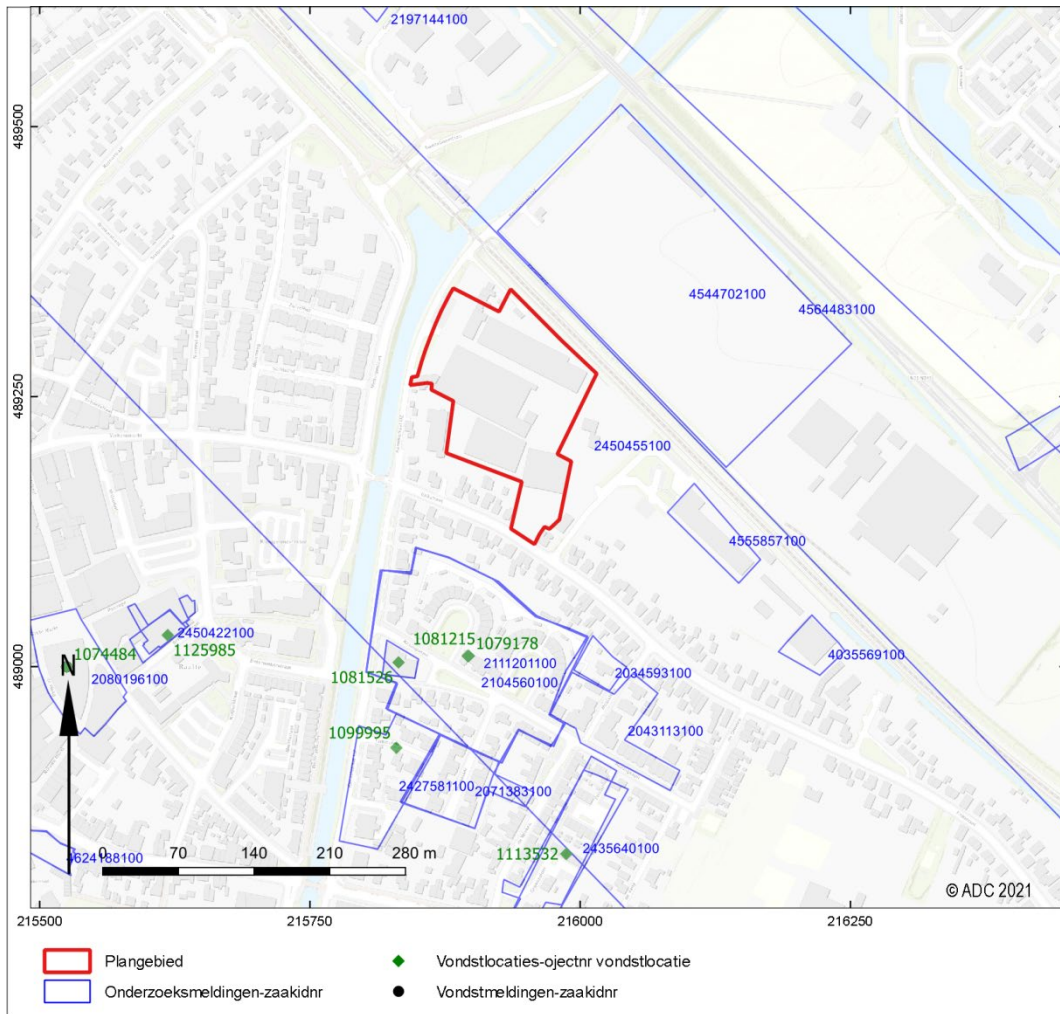
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

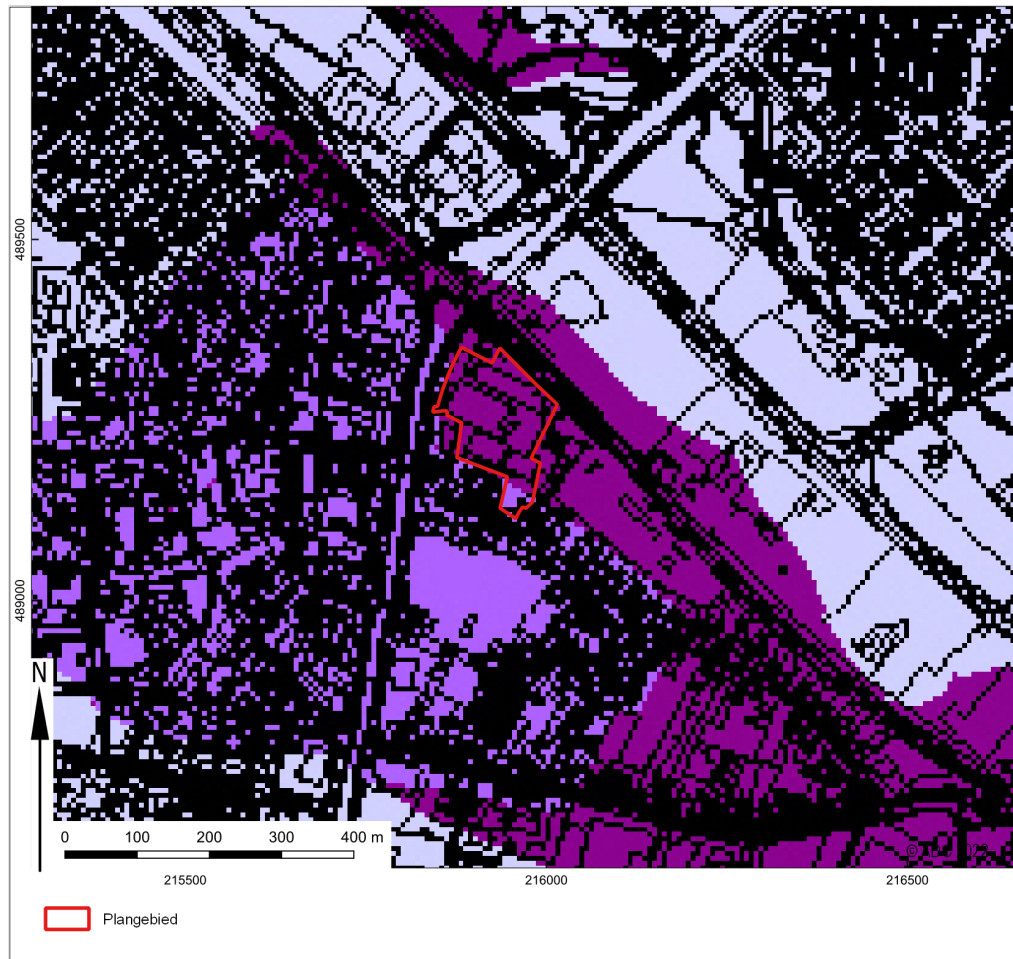
Afb. 3 Locatie van het plangebied op de geomorfologische kaart

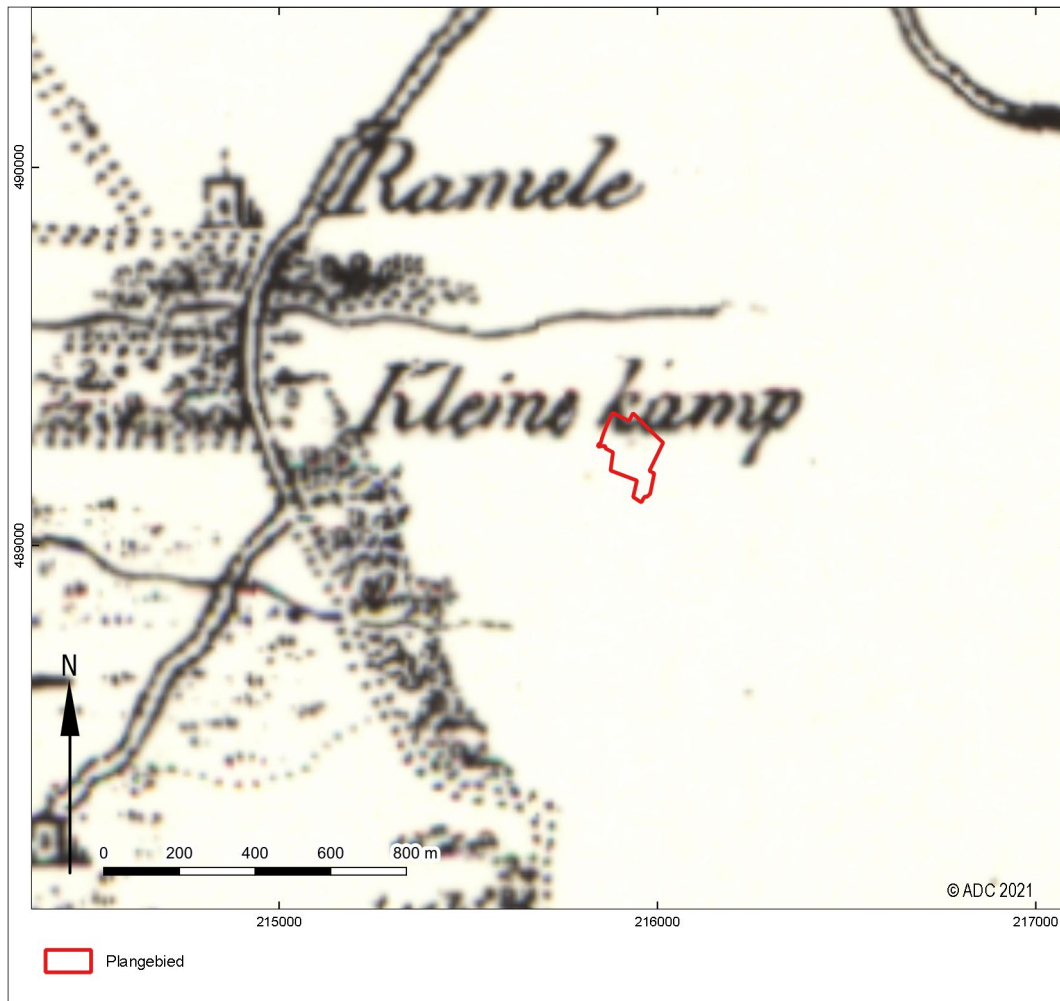
Afb. 4 Locatie van het plangebied op de bodem kaart

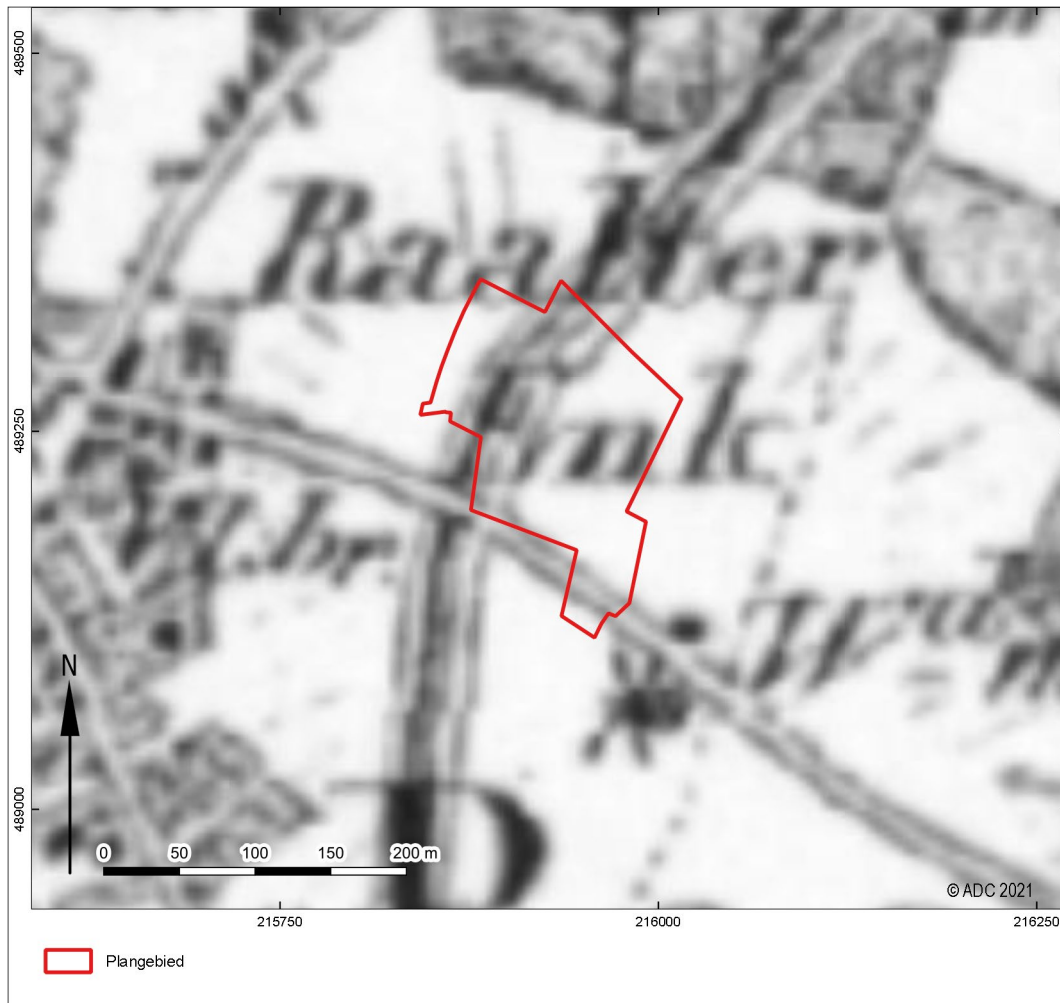
Afb. 5 ARCHIS-meldingen

Afb. 6 Beleidskaart gemeente Raalte

Afb. 7 Globale ligging van het plangebied op de topografische kaart uit 1820

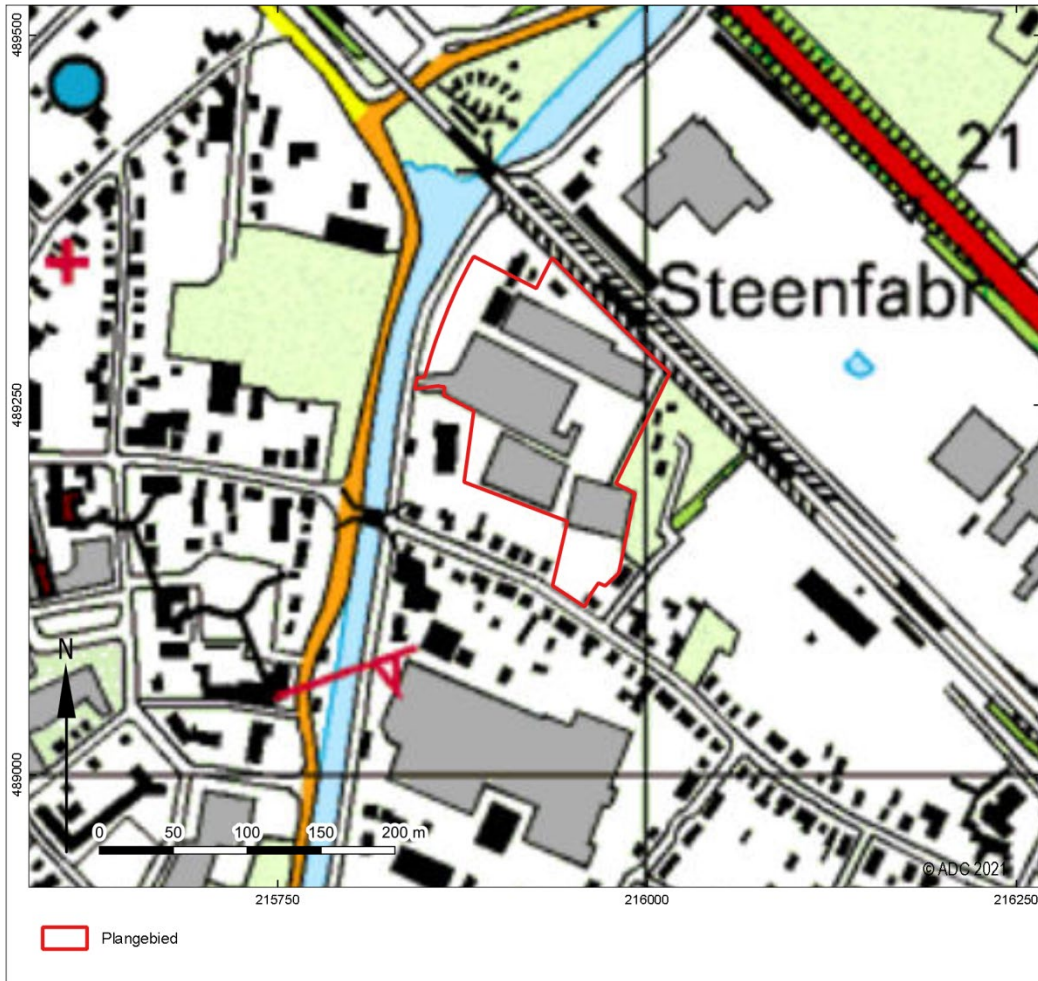
Afb. 8 Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1850

Afb. 9 Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1891

Afb. 10 Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1934

Afb. 11 Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1997